

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci podatelky **D. K.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalované proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 42 Cad 78/2004 – 6 ze dne 24. 5. 2004,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 42 Cad 78/2004 – 6 ze dne 24. 5. 2004 **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) podala včas kasační stížnost proti nadepsanému usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, jímž bylo rozhodnuto, že: „Řízení se zastavuje, po právní moci tohoto usnesení se věc vrátí správnímu orgánu k provedení dalších úkonů v rámci správního procesu. Nikomu se nepřiznává náhrada procesních nákladů.“

Z odůvodnění usnesení, jak je soudem formulováno, vyplývá, že soudní řízení bylo zahájeno z podnětu stěžovatelky, která dne 17. 5. 2004 postoupila soudu jí adresovaný list z 4. 5. 2004, jímž podatelka D. K. požádala správní orgán o přehodnocení zdravotního stavu podatelčiny matky tak, aby podatelce mohly být přiznány sociální dávky z důvodu péče o blízkou osobu. Podle soudu z dopisu nijak nevyplývá, že by podatelka jednala v zastoupení své matky ani to, že matka o dopisu své dcery vůbec ví, ačkoliv jde o svéprávnou a jen částečně bezmocnou osobu. Z podání dle soudu pak už vůbec nelze dovodit, že podatelce šlo o vyvolání soudního přezkumného procesu. Přesto stěžovatelka měla podle soudu podání bez dalšího vyhodnotit jako soudní žalobu a postoupila jej soudu. Podle soudu bylo však uvedené podání ve skutečnosti odvoláním proti správnímu rozhodnutí,

keré je ovšem v předmětné problematice nepřijatelné, a navíc bylo podáno neoprávněnou osobou. Podle toho mělo být s podáním zacházeno, a to zásadně ve správním řízení. Zvolila-li si stěžovatelka místo toho svévolnou transformaci podání do podoby soudní žaloby, šlo podle soudu o nezákonnou manipulaci. Podle soudu není jeho úkolem provádět potřebná došetření a případně vložit podatelce, resp. její matce, do úst slova žaloby a doporučovat ji, koho a jak má žalovat. Takový postup by výrazně přesáhl rámec § 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“) a narušil by ústavní rovnost účastníků soudního procesu. Nezbytnost pokračovat ve správním řízení je fundamentální překážkou přezkumného řízení soudního i v předmětné věci, v níž muselo být rozhodnuto při použití § 64 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) a § 104 odst. 1 o. s. ř. Aplikace § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nebyla možná, neboť nešlo o návrh adresovaný jeho autorem soudu.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka dne 17. 5. 2004 postoupila krajskému soudu podání ze dne 4. 5. 2004, které posoudila jako žalobu proti svému rozhodnutí.

Podatelka své podání označila jako „Odvolání“ a uvedla, že se odvolává proti rozhodnutí stěžovatelky ze dne 22. 4. 2005. V podání je dále uvedeno, že jeho autorka žádá o přehodnocení zdravotního stavu své matky, D. N., která je po náročné neurochirurgické operaci. Matka musí chodit o francouzské holi a podatelka ji musí podpírat, neboť matka drží velmi špatně stabilitu a ruce má částečně ochrnuté. Podatelka musela zůstat doma a starat se o ní. Jelikož je matka jen v částečné bezmocnosti, nepřiznal obecní úřad podatelce dávky v péči o osobu blízkou. Její matka by musela být uznána osobu převážně bezmocnou, což však podle jejího názoru skutečně je, neboť se bez pomoci podatelky neobejde.

Soud k projednání věci nařídil jednání, k němuž nepředvolal podatelku, a vydal shora uvedené usnesení.

Kasační stížnost byla podána z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Žalovaná v ní zásadně nesouhlasí s odůvodněním usnesení a se samotným posouzením věci soudem. Stěžovatelka sice uznává, že zmíněné podání postrádalo náležitosti žaloby proti rozhodnutí správního orgánu a nebylo ani doloženo plnou mocí či alespoň opatřeno podpisem oprávněné osoby, namítá však, že z její strany nešlo o „svévolnou transformaci podání do podoby soudní žaloby“. Podle stěžovatelky není sporu o tom, že podatelka vyslovila nesouhlas s jejím rozhodnutím, přičemž není vyloučeno, že plná moc podepsaná oprávněnou či alespoň její podpis na podání nebyly připojeny pouhým nedopatřením. Soud měl tedy podle jejího názoru vyzvat podatelku k odstranění uvedené vady ve smyslu § 37 odst. 5 s. ř. s. Pod pojmem podatel ve smyslu uvedeného ustanovení je totiž podle stěžovatelky třeba rozumět i jinou osobu, která podání činí, aniž by k tomu byla za sebe oprávněna. Jestliže soud nekonal tak, jak mu ukládá uvedené ustanovení, nebylo žádného důvodu k zastavení řízení a vrácení věci k provedení úkonů v rámci správního procesu, nýbrž tu byl dán důvod k odmítnutí podání – žaloby, neboť tento úkon učinila osoba, která k němu nebyla oprávněna. Soud podle stěžovatelky ve svém rozhodnutí neuvádí konkrétní úkony, které by měla ve věci dále provést. Z jejího rozhodnutí je naopak patrné,

že ve správním řízení není opravný prostředek přípustný. Stěžovatelka nad rámec svých povinností poskytla účastníku správního řízení poučení o možnosti uplatnit žalobu přímo u soudu nebo prostřednictvím stěžovatelky. Vyjadřuje své přesvědčení, že podatelka jednala popsáním způsobem a s vědomím uvedené skutečnosti zvolila možnost uplatnit nároky z důchodového pojištění prostřednictvím stěžovatelky. Stěžovatelka proto navrhla zrušení usnesení krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu dle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 19 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“), se podání posuzuje podle jeho obsahu. Z podání musí být patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Obdobně podle § 41 odst. 2 o. s. ř., které s ohledem na § 64 s. ř. s. platí i pro správní soudnictví, se každý úkon posuzuje podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen.

V daném případě stěžovatelka v souladu s výše uvedenými ustanoveními posoudila podání označené jako „odvolání“ podle obsahu jako žalobu proti jejímu správnímu rozhodnutí. Správní řízení vedené stěžovatelkou ve věcech důchodových je jednoinstanční, proti rozhodnutí, jež podatelka napadla, nebylo možné podat ve správním řízení opravný prostředek; doručením rozhodnutí o dávce účastníku je správní řízení pravomocně skončeno. Jestliže byl adresát rozhodnutí v jeho poučení o této skutečnosti uvědomen a přesto bylo ke stěžovateli doručeno podání označené jako odvolání, z jehož obsahu bylo možné dovodit, že jeho autorka nesouhlasí s výrokem rozhodnutí a žádá jeho revizi, která je však podle platného právního řádu možná pouze v soudním řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, pak Nejvyšší správní soud neshledává v postupu stěžovatelky, která po zhodnocení jeho skutečného obsahu posoudila toto podání jako žalobu proti svému rozhodnutí, žádné logické pochybení. Naopak, po doručení rozhodnutí stěžovatelky o dávce neexistuje žádné správní řízení, v němž by mohla stěžovatelka pokračovat tak, jak to uvedl krajský soud ve svém rozhodnutí.

Vzhledem k tomu, že správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, je sice na straně jedné z hlediska posouzení zachování lhůty podacím místem pro uplatnění žaloby, zároveň je však i účastníkem řízení o žalobě, nebyla v daném případě stěžovatelka sama oprávněna případné nedostatky žaloby odstraňovat. Posoudila-li tedy stěžovatelka v souladu s výše uvedenými ustanoveními jí doručené podání jako žalobu proti svému rozhodnutí, nezbylo jí než takové podání v souladu s § 3 odst. 1 a § 32 s. ř. s. postoupit příslušnému soudu, tj. v daném případě Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Soud, kterému bylo podání správním orgánem v souladu s cit. ustanoveními postoupeno, není vázán názorem, který si o obsahu konkrétního podání učinil správní orgán. Je však na něm, aby případné nedostatky podání, jež mu bylo v souladu se zákonem postoupeno, odstranil. Má-li například zato, že z podání nelze jednoznačně dospět k závěru o úmyslu podat žalobu, zapíše věc do rejstříku nejasných podání a činí dále úkony dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Podle totožného ustanovení postupuje i v případě, kdy sice podání vyhodnotí jako žalobu, avšak dojde k závěru, že tato žaloba vykazuje nedostatky, které je třeba odstranit.

Krajský soud však v daném případě předepsaným způsobem nepostupoval, když své rozhodnutí o zastavení řízení a vrácení věci správnímu orgánu k provedení dalších úkonů v rámci správního procesu opřel o § 104 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. Tato právní konstrukce krajského soudu je však nesprávná. Podmínky řízení jsou

totiž v soudním řádu správním upraveny autonomně, a proto zde § 64 s. ř. s. použít nelze. Již výše bylo uvedeno, že pokud měl soud pochybnosti o obsahu podání, měl je odstranit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. Pokud by tak získal jistotu, že se o žalobu nejedná, podání by pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení odmítl dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Zda bylo podání formálně adresováno soudu či správnímu orgánu, nemá na výběr, výklad a aplikaci použité normy žádný vliv.

Rovněž pochybnosti o aktivní žalobní legitimaci podatelky, resp. o tom, zda podání bylo podatelkou učiněno za účastníka správního řízení vedeného stěžovatelkou, měly být ze strany krajského soudu odstraňovány postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. V případě, že by krajský soud dospěl k závěru, že předmětné podání bylo podáno osobou zjevně neoprávněnou, bylo by na místě odmítnutí podání podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Pokud by krajský soud při odstraňování vad postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. nebyl úspěšný, a pro tento nedostatek podání by nebylo možné v řízení pokračovat, měl by řízení o takovém podání podle uvedeného ustanovení odmítnout.

Nejvyšší správní soud nadto vytýká krajskému soudu také závažné procesní pochybení. Ve věci proběhlo dne 24. 5. 2004 jednání, o němž nebyla podatelka uvědomena. Tím došlo k porušení jejích ústavně zaručených práv dle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Při účasti podatelky na jednání by přitom soud měl možnost efektivně odstranit pochybnosti, které o obsahu jeho podání měl, a případně další nedostatky podání, včetně otázky existence aktivní legitimace k podání žaloby.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadané usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem tak, že nejprve postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odstraní vady podání (a v tomto rámci nepochybně zjistí i to, zda účelem podání bylo domoci se práva u soudu ve správním soudnictví a zda podatelka jednala jako obecný zmocněnec své matky jakožto účastníka správního řízení či nikoli), a podle výsledku pak určí další procesní postup.

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 22. června 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu